

L I G J
Nr. 8672, datë 26.10.2000

**PËR RATIFIKIMIN E “KONVENTËS SË AARHUSIT PËR TË DREJTËN E PUBLIKUT
PËR TË PASUR INFORMACION, PËR TË MARRË PJESE NË VENDIMMARRJE DHE
PËR T’IU DREJTUAR GJYKATËS PËR ÇËSHTJET E MJEDISIT”**

Në mbështetje të neneve 78, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI

**I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË
V E N D O S I :**

Neni 1

Ratifikohet “Konventa e Aarhusit për të drejtën e publikut për të pasur informacion, për të marrë pjesë në vendimmarrje dhe për t’iu drejtuar gjykatës për çështjet e mjedisit”.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekretin nr.2776, datë 3.11.2000 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Rexhep Meidani

KONVENTA

**PËR TË DREJTËN E PUBLIKUT PËR INFORMACION, PJESËMARRJE NË
VENDIMMARRJE DHE TË DREJTËN PËR T’IU DREJTUAR GJYKATËS, PËR ÇËSHTJE
QË LIDHEN ME MJEDISIN**

Aarhus, DENMARK

25 qershor 1998

Palët në këtë Konventë,

Duke pasur parasysh parimin 1 të Deklaratës së Stokholmit mbi Mjedisin Human Njerëzor,
Duke pasur parasysh parimin 10 të Deklaratës së Rio-s mbi Mjedisin dhe Zhvillimin,
Duke pasur parasysh më tej Rezolutat e Asamblesë së Përgjithshme 37/7 të 28 tetor 1982 në lidhje me Kartën Botërore për Natyrën dhe 45/94 të 14 Dhjetorit 1990, mbi nevojën e sigurimit të një mjedisi të shëndetshëm për mirëqenien e individëve,

Duke pasur parasysh Kartën Evropiane mbi Mjedisin dhe Shëndetin, të miratuar në Konferencën e Parë Evropiane për Mjedisin dhe Shëndetin, të Organizatës Botërore të Shëndetësisë në Frankfurt, Gjermani, më 8 dhjetor 1989,

Duke pohuar nevojën për të mbrojtur, ruajtur dhe përmirësuar gjendjen e mjedisit dhe për të siguruar zhvillim të qëndrueshëm dhe në harmoni me mjedisin.

Duke pranuar që mbrojtja e duhur e mjedisit është thelbësore për mirëqenien e njerëzve dhe ushtrimin e të drejtave bazë njerëzore, duke përfshirë vetë të drejtën për të jetuar,

Duke pranuar që çdo person ka të drejtë të jetojë në një mjedis të përshtatshëm për shëndetin dhe mirëqenien e tij dhe detyrën si individ dhe në shoqëri, që të mbrojë dhe të përmirësojë mjedisin për të mirën e brezave të sotëm dhe të ardhshëm,

Duke marrë parasysh se, në mënyrë që të jetë e mundur që qytetarët të mbrojnë këtë të drejtë dhe të respektojnë këtë detyrë, ata duhet të informohen për mjedisin, të lejohen të marrin pjesë në marrjen e vendimeve për mjedisin, të kenë të drejtë për t'ju drejtuar gjykatës dhe duke pranuar se në lidhje me sa më sipër, qytetarëve mund t'u nevojitet ndihmë për të ushtruar të drejtat e tyre,

Duke pranuar që, në fushën e mjedisit, përmirësimi i të drejtës për informacion dhe pjesëmarrjes publike në vendimmarrje nxit rritjen e cilësisë dhe zbatimin e vendimeve, kontribuon në ndërgjegjësimin e publikut për problemet e mjedisit, i jep publikut mundësitë për të shprehur shqetësimet e tij dhe i detyron autoritetet publike për t'i marrë ato në konsideratë,

Duke synuar, thellimin e përgjegjësisë dhe të transparencës në procesin e vendim marrjes dhe fuqizimin e mbështetjes publike për vendimet për mjedisin,

Duke pranuar, dëshirën për transparencë në të gjithë sektorët e qeverisë duke ftuar edhe organet ligjvënëse, në zbatimin e parimeve të kësaj Konvente në procedurat e tyre,

Duke pranuar gjithashtu, që publiku ka nevojë të jetë i ndërgjegjshëm për procedurat e pjesëmarrjes në marrjen e vendimeve për mjedisin, të ushtrojë lirisht të drejtën e pjesëmarrjes dhe të dijë si t'i përdorë ato.

Duke pranuar më tej rolet e rëndësishme që mund të luajnë përkatësisht qytetarët, organizatat joqeveritare dhe sektori privat për mbrojtjen e mjedisit,

Duke dëshiruar që të promovohet edukimi mjedisor për të thelluar kuptimin e mjedisit e zhvillimit të qëndrueshëm dhe për të inkurajuar rritjen e ndërgjegjësimin të publikut, pjesëmarrjen e tij në vendimet që ndikojnë në mjedisin dhe zhvillimin e qëndrueshëm,

Duke parë, në këtë kontekst, rëndësinë e përdorimit të medias, formave elektronike ose formave të tjera të komunikimit, si edhe të formave të ardhshme të komunikimit,

Duke pranuar rëndësinë e integritit të plotë të konsideratave mjedisore në vendimmarrjen e Qeverisë dhe nevojën që kanë për pasojë autoritetet publike, për të poseduar informacion të saktë, të gjithanshëm dhe bashkëkohor për mjedisin,

Duke pranuar që autoritetet publike e posedojnë informacionin mjedisor në interes të publikut,

Duke dashur, që institucionet e edukimit të inkurajojnë kuptimin e mëtejshëm të mjedisit dhe zhvillimit, veçanërisht nga fëmijët, për shembull duke siguruar programe të veçanta dhe trajnime për tema të tilla, dhe duke inkurajuar ndërgjegjësimin publik dhe pjesëmarrjen në vendime që ndikojnë mjedisin dhe zhvillimin,

Të shqetësuar, që mekanizmat juridike efektive të jenë të hapur për publikun, duke përfshirë edhe organizatat, në mënyrë që interesat e tyre legjitime të mbrohen dhe ligji të zbatohet,

Duke parë rëndësinë e dhënies së informacionit të duhur mbi produktet për konsumatorët, me qëllim që ata të aftësohen për të kryer zgjedhje të informuara mjedisore,

Duke pranuar shqetësimin e publikut për çlirimin e qëllimshëm të organizmave të modifikuara gjenetiksht, në mjedis dhe nevojën për rritjen e transparencës dhe pjesëmarrje më të madhe të publikut në vendimmarrjen në këtë fushë,

Të bindur që zbatimi i kësaj Konvente do të kontribuojë në forcimin e demokracisë në rajonin e Komisionit Ekonomik për Europën të Kombeve të Bashkuara për Europën (UN/ECE),

Të vetëdijshëm për rolin e luajtur në këtë kuadër, nga ECE dhe duke sjellë në mend, midis të tjerash, Udhëzimet e Komisionit Ekonomik për Evropën, për të Drejtën për Informacion Mjedisor dhe Pjesëmarrjen Publike në marrjen e Vendimeve Mjedisore, miratuar nga Ministrave, e adoptuar në Konferencën e Tretë Ministeriale "Mjedisi për Europën", në Sofje, Bullgari, më 25 Tetor 1995,

Duke pasur parasysh klauzolat përkatëse të Konventës për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis, në një Kontekst Ndërkufitar, të nënshkruar në Espoo, Finlandë në 25 shkurt 1991, dhe të Konventës për efektet Ndërkufitare të Aksidenteve Industriale dhe asaj për Mbrojtjen dhe Përdorimin e Ujërave Ndërkufitare dhe Liqenet Ndërkombëtare të nënshkruara së bashku në Helsinki, më 17 mars 1992, si edhe konventa të tjera rajonale,

Të vetëdijshëm që miratimi i kësaj Konvente do të ketë kontribuar në fuqizimin e mëtejshëm të procesit "Mjedisi për Europën" dhe në rezultatet e Konferencës së Katërt të Ministrave në Aarhus, Danimarkë, në Qershor 1998,

Kanë rënë dakort si vijon:

Neni 1 Objektivi

Me qëllim që të kontribuojmë në mbrojtjen e të drejtës së çdo individi të brezave të sotëm e të ardhshëm, për të jetuar në një mjedis të përshtatshëm për shëndetin dhe mirëqënien e tij, çdo palë do të garantojë të drejtën e publikut, për të pasur informacion për mjedisin, për të marrë pjesë në marrjen e vendimeve mjedisore dhe për t'iu drejtuar gjykatës, në lidhje me çështje të mjedisit në përputhje me klauzolat e kësaj Konvente.

Neni 2 Përkufizime

Për qëllimet e kësaj Konvente,

1. "*Palë*" nënkupton, me përjashtim të rasteve kur thuhet ndryshe në tekst, një Palë Kontraktuese të kësaj Konvente;

2. "*Autoritet publik*" nënkupton:

(a) Qeverinë në nivel kombëtar, rajonal, dhe nivel tjetër;

(b) Personat fizikë ose juridikë, që kryejnë funksione publike administrative, sipas ligjit kombëtar, duke përfshirë dhe detyra, veprimtari ose shërbime të veçanta në lidhje me mjedisin;

(c) Çdo person tjetër fizik ose juridik, që ka përgjegjësi ose funksione publike, ose që ofron shërbime publike, në lidhje me mjedisin, nën kontrollin e një organi ose personi, i cili përfshihet në nën paragrafet (a) ose (b);

(d) Institucionet e çdo organizate rajonale të integritimit ekonomik, referuar në nenin 17, e cila është palë në këtë Konventë;

Ky përkufizim nuk përfshin organet ose institucionet, që veprojnë në kapacitet gjyqësor ose legjislativ.

3. "*Informacion Mjedisor*" nënkupton çdo informacion me shkrim, vizual, gojor, elektronik ose çdo lloj forme tjetër materiali mbi:

(a) Gjendjen e elementeve të mjedisit, të tilla si, ajri e atmosfera, uji, toka, pejsazhi e shumëllojshmëria biologjike dhe komponentët e tij, duke përfshirë organizmat e modifikuar gjenetikë dhe ndërveprimin midis këtyre elementeve.

(b) Faktorë, të tillë si substancat, energjia, zhurmat e rrezatimi, dhe veprimtaritë ose masat, përfshirë masat administrative, marrëveshjet mjedisore, politikat, legjislativonin, planet dhe programet, të cilat ndikojnë ose mund të ndikojnë elementet e mjedisit, brenda fushës së nën paragrafit (a) më lart, kostot-përfitimet dhe analizat e tjera ekonomike, si edhe supozimet e përdorura në vendimmarrjen mjedisore;

(c) Gjendjen e shëndetit të njeriut dhe sigurisë së tij, kushtet e jetës njerëzore, vendet kulturore dhe strukturat e ndërtuara nga njeriu, në shkallën në të cilën ato ndikohen ose mund të ndikohen nga gjendja e elementeve të mjedisit, ose përmes këtyre elementeve, nga faktorët, veprimtaritë, ose masat e referuara në nënparagrafin (b), më sipër;

4. "*Publiku*" nënkupton një ose shumë persona fizikë ose juridikë, në përputhje me legjislativonin e praktikat kombëtare, shoqatat, organizatat dhe grupimet e tyre;

5. "*Publiku i interesuar*" nënkupton publikun e ndikuar ose që mund të ndikohet, apo që është i interesuar për vendimmarrjen mjedisore; për qëllimet e këtij përkufizimi, shoqatat joqeveritare që promovojnë më tej mbrojtjen e mjedisit dhe plotësojnë kërkesat e vëna në ligjet kombëtare, do të konsiderohen të interesuara.

Neni 3 Klauzola të Përgjithshme

1. Çdo Palë do të marrë masat e nevojshme legjislative, rregullatore dhe masa të tjera, duke përfshirë masat për të arritur një përputhje midis klauzolave që zbatohen kushtet e të drejtës së informimit, pjesëmarrjes dhe të drejtës për t'ju drejtuar gjykatës në këtë Konventë, si dhe masat e duhura të zbatimit rigoroz për të krijuar dhe ruajtur një kuadër të qartë, transparent dhe të qëndrueshëm për zbatimin e klauzolave të kësaj Konvente.

2. Çdo Palë do të përpiqet të sigurojë që zyrtarët dhe autoritetet të ndihmojnë dhe udhëheqin publikun, kur kërkojnë të informohen për mjedisin, kur kërkojnë lehtësimin e pjesëmarrjes në marrjen e vendimeve mjedisore dhe kur kërkojnë t'i drejtohen gjykatës për çështjet e mjedisit.

3. Çdo Palë do të promovojë edukimin mjedisor dhe rritjen e ndërgjegjësimit mjedisor të publikut, veçanërisht për mënyrën e marrjes së informacionit për mjedisin, të marrjes pjesë në vendimmarrjen dhe të ushtrimit të së drejtës për t'ju drejtuar gjykatës.

4. Çdo Palë do të parashikojë masa për njohjen e duhur dhe mbështetjen e shoqatave, organizatave, ose grupeve që promovojnë mbrojtjen e mejdisit dhe do të sigurojë që sistemi i vet ligjor kombëtar, të jetë në përputhje me këtë detyrim.

5. Klauzolat e kësaj Konvente nuk do të ndikojnë të drejtën e një Pale për të ruajtur ose prezantuar masat që parashikojnë të drejta më të zgjeruara për informacion, hapësirë më të gjerë për pjesëmarrjen publike në marrjen e vendimeve mjedisore dhe më tepër të drejta për t'ju drejtuar gjykatës, se sa ato që kërkojnë në këtë Konventë.

6. Kjo Konventë nuk do të kërkojë pakësimin/dobësimin e të drejtave ekzistuese të publikut për të pasur informacion për mjedisin, për të marrë pjesë në vendimmarrje dhe për t'ju drejtuar gjykatës për çështjet e mjedisit.

7. Çdo Palë do të promovojë zbatimin e parimeve të kësaj Konvente në proceset ndërkombëtare të vendimmarrjes për mjedisin dhe brenda kuadrit të organizatave ndërkombëtare në çështjet që lidhen me mjedisin.

8. Çdo Palë do të sigurojë që personat, të cilët ushtrojnë të drejtat e tyre në përputhje me klauzolat e kësaj Konvente nuk do të gjykojnë, persekutohen, ose ngacmohen në çfarë do mënyrë për përfshirjen e tyre. Kjo Klauzolë nuk do të ndikojë autoritetin e gjykatave kombëtare në dhënien e kostove të arsyeshme gjatë procedurave gjyqësore.

9. Brenda sferës së klauzolave përkatëse të kësaj Konvente, publiku do të ketë të drejtën për të pasur informacion, do të ketë mundësinë për të marrë pjesë në vendimmarrje dhe do të ketë të drejtën për t'ju drejtuar gjykatës për çështjet e mjedisit, pa u diskriminuar, për sa i përket nënshtetësisë, kombësisë, vendbanimit dhe në rastin e një personi juridik, pa u diskriminuar për shkak të vendit të tij të regjistrimit ose të qendrës efektive të veprimtarive të tij.

Neni 4

E drejta për të pasur informacion mjedisor

1. Çdo Palë do të sigurojë që, në përputhje me paragrafet e mëposhtme të këtij neni, autoritetet publike, në përgjigje të kërkesës për informacion mjedisor, ta bëjnë informacionin të disponueshëm, brenda kuadrit të ligjit kombëtar, përfshirë kopje të dokumentetit aktual që përmban këtë informacion në rastet kur kërkohet dhe sipas nënparagrafit (b) më poshtë:

(a) Pa qenë nevoja për të deklaruar interesin për këtë informacion.

(b) Në formën e kërkuar në qoftë se:

(i) Nuk është e arsyeshme për autoritetet publike që ta bëjnë atë të disponueshëm në një formë tjetër, dhe në këtë rast ato do të japin arsyet përse e kanë bërë të disponueshëm në atë formë; ose

(ii) Informacioni nuk është ndërkohë i disponueshëm për publikun në një formë tjetër;

2. Informacioni mjedisor, referuar në paragrafin 1 më lart, do të bëhet i disponueshëm sa më shpejt që të jetë i mundur, por jo më vonë se një muaj pas paraqitjes së kërkesës, nëse volumi dhe kompleksiteti i informacionit e justifikon zgjatjen e kësaj periudhe deri në dy muaj mbas kërkesës. Kërkuesi i informacionit do të informohet për çdo shtyrje të afatit kohor dhe për arsyet që justifikojnë këtë shtyrje.

3. Një kërkesë për informacion mjedisor mund të refuzohet në qoftë se:

(a) Autoriteti publik, të cilit i adresohet kërkesa, nuk e ka informacionin mjedisor të kërkuar;

(b) Kërkesa është paraqitur në mënyrë tepër të paarsyeshme ose është formuluar në një mënyrë shumë të përgjithshme;

(c) Kërkesa ka të bëjë me një material që është në përfundim ose ka të bëjë me komunikimin e brendshëm të autoriteteve publike, në rast se një përjashtim i tillë parashikohet në ligjin ose në praktikat e përditshme kombëtare, duke marrë parasysh që dhënia e informacionit i shërben interesit publik.

4. Një kërkesë për informacion mjedisor mund të refuzohet në qoftë se dhënia e tij mund të

ndikojë negativisht:

(a) Konfidencialitetin e procedurave të autoriteteve publike, kur një konfidencialitet i tillë parashikohet nga ligji kombëtar;

(b) Marrëdhëniet ndërkombëtare, mbrojtjen kombëtare ose sigurimin publik;

(c) Mënyrën e gjykimit, aftësinë e një personi për të pasur një gjyq të ndershëm ose aftësinë e një autoriteti publik për të kryer një hetim të një natyre disiplinore ose kriminale;

(d) Konfidencialitetin e informacionit tregtar dhe industrial, në rast se një konfidencialitet i tillë mbrohet me ligj, me qëllim që të mbrohet një interes legjitim ekonomik.

Brenda këtij kuadri, do të jepet informacioni për shkarkimet, i cili lidhet me mbrojtjen e mjedisit;

(e) Të drejtat për pronën intelektuale;

(f) Konfidencialitetin e të dhënave personale dhe/ose dosjeve që kanë lidhje me një person fizik, kur ky person nuk ka dhënë pëlqimin e tij për dhënien e informacionit për publikun, kur një konfidencialitet i tillë parashikohet në ligjin kombëtar;

(g) Interesat e një pale të tretë, e cilat e ka dhënë informacionin e kërkuar, por pa qenë e aftë ose pa qenë e detyruar nga ana ligjore për ta bërë këtë, dhe ku ajo Palë nuk ka dhënë pëlqimin e saj për dhënien e këtij materiali; ose

(h) Mjedisin, me të cilin lidhet informacioni, siç është folenizimi i specieve të rralla.

Arsyet e sipërpërmendura për refuzim do të interpretohen në një mënyrë të kufizuar, duke pasur parasysh që dhënia e informacioni t'i shërbejë interesit të publikut dhe duke pasur parasysh gjithashtu, nëse informacioni lidhet me shkarkimet në mjedis.

5. Kur autoriteti publik nuk e ka informacionin e kërkuar mjedisor, ai duhet, sa më shpejt që të jetë e mundur, të informojë kërkuuesin për autoritetin publik, tek i cili ai beson se është e mundur të kërkohej informacioni që dëshiron, ose ta transferojë kërkesën e tij te ky autoritet dhe të informojë për këtë kërkuuesin.

6. Çdo Palë do të sigurojë që, nëse informacioni i përjashtuar për dhënie, në paragrafet 3 (c) dhe 4 më sipër, mund të ndahet pa dëmtuar konfidencialitetin e informacionit të përjashtuar për t'u dhënë, autoritetet publike ta bëjnë të disponueshëm informacionin e mbetur mjedisor, i cili kërkohej.

7. Një refuzim i një kërkesë do të jepet me shkrim, nëse kërkesa ishte me shkrim ose në se kërkuesi e dëshiron të tillë. Refuzimi do të pohojë arsyet për refuzimin dhe do të japë informacion për procedurat të rishqyrtimit, parashikuar në përputhje me nenin 9. Refuzimi duhet të bëhet sa më shpejt që të jetë e mundur, dhe jo më vonë se brenda një muaji, nëse kompleksiteti i informacionit nuk justifikon një kohëzgjatje deri në dy muaj pas kërkesës.

Kërkuesi duhet të informohet për çdo kohëzgjatje dhe për arsyet që e justifikojnë atë.

8. Çdo Palë mund të lejojë autoritetet e saj publike të vendosin pagesat për dhënien e informacionit, por këto pagesa nuk duhet të tejkalojnë një shumë të arsyeshme. Autoritetet publike, të cilat synojnë të vendosin pagesa të tilla për informacionin që servirin, duhet t'u vënë në dispozicion, kërkuësve të informacionit, një listë të këtyre pagesave, të cilat mund të mblidhen, duke treguar rrethanat në të cilat ato mund të mblidhen ose jo (hiqet dorë), si edhe rastet kur dhënia e informacionit kushtëzohet prej pagimit paraprak të një pagese të tillë.

Neni 5

Mbledhja dhe shpërndarja e informacionit mjedisor

1. Çdo Palë duhet të sigurojë:

(a) Që autoritetet publike të zotërojnë dhe të rinovojnë informacionin mjedisor, i cili lidhet me funksionet e tyre;

(b) Krijimin e sistemeve detyruese për të siguruar një rrjedhje të përshtatshme të informacionit për mjedisin, për tek autoritetet publike, në lidhje me veprimtari të propozuara dhe atyre ekzistuese, të cilat mund të ndikojnë dukshëm mjedisin;

(c) Në rast të ndonjë kërcënimi të rëndësishëm të shëndetit të njeriut ose mjedisit, shkaktuar nga veprimtaritë e njerëzve apo shkaqe natyrore, i gjithë informacioni, i cili mund të ndihmojë publikun të marrë masa për të parandaluar ose zbutur dënimin që rrjedh nga ky kërcënim, dhe i cili zotërohet nga një autoritet publik t'u shpërndahet menjëherë dhe pa vonesë anëtarëve të publikut, të cilët mund të jenë ndikuar.

2. Çdo Palë do të sigurojë që, brenda kuadrit të legjislacionit dhe praktikave kombëtare, mënyra në të cilën autoritetet publike e bëjnë informacionin mjedisor të disponueshëm për publikun, të jetë transparente dhe e drejta për ta pasur atë të ushtrohet efektivisht, midis të tjerave:

(a) Duke i dhënë informacion të mjaftueshëm publikut, për llojin dhe sferën e informacionit mjedisor, të zotëruar nga autoritetet përkatëse publike, kushtet bazë në të cilat një informacion i tillë bëhet i disponueshëm, dhe për procesin me anë të të cilit, ky informacion mund të sigurohet;

(b) Duke krijuar apo ruajtur praktika të tilla si:

(i) Disponimi i listave, regjistrave ose dosjeve informative për publikun;

(ii) Kërkesa që zyrtarët të mbështesin publikun, në kërkim të së drejtës për informacion sipas kësaj konvete; dhe

(iii) Identifikimi i pikave të kontaktit.

(c) Duke dhënë pa pagesë informacionin që përmbajnë listat, regjistrat ose dosjet sipas nënparagrafit (b-i) më lart.

3. Çdo Palë duhet të sigurojë që informacioni mjedisor, të bëhet në mënyrë progresive i disponueshëm në database elektronike, në të cilat hyhet lehtësisht nga publiku, nëpërmjet rrjeteve publike të komunikimit. Informacioni në këtë formë duhet të përfshijë:

(a) Raportet mbi gjendjen e mjedisit, referuar në paragrafin 4 më poshtë;

(b) Tekstet e legjislacionit mbi mjedisin ose të lidhura me të;

(c) Kur shihet e përshtatshme, politikat, planet dhe programet për ose të lidhura me mjedisin, dhe marrëveshjet mjedisore; dhe

(d) Informacion tjetër, në shkallën që disponimi i një informacioni të tillë në këtë formë, do të lehtësojë aplikimin e ligjit kombëtar, në zbatim të kësaj Konvete,

duke parashikuar që, një informacion i tillë është ndërkohë i disponueshëm në formë elektronike.

4. Çdo Palë duhet, që në intervale të rregullta pa kaluar tre ose katër vjet, të publikojë dhe shpërndajë një raport kombëtar mbi gjendjen e mjedisit, duke përfshirë informacionin mbi cilësinë e mjedisit dhe informacione për presionet mbi mjedisin.

5. Çdo Palë duhet të marrë masa, brenda kuadrit të legjislacionit të saj, me synim shpërndarjen, midis të tjerash, të:

(a) Dokumenteve të legjislacionit dhe politikës, si dhe dokumentave mbi strategjitë, politikat, programet dhe planet e veprimit, të cilat janë të lidhura me mjedisin, dhe raporteve mbi zbatimin e tyre, të përgatitura në nivele të ndryshme të administratës publike;

(b) Traktateve, konventave dhe marrëveshjeve ndërkombëtare mbi çështjet e mjedisit; dhe

(c) Dokumenteve të tjera të rëndësishme ndërkombëtare mbi çështjet e mjedisit, kur shihet e përshtatshme.

6. Çdo Palë do të inkurajojë zhvilluesit, veprimtaria e të cilëve ka një ndikim të dukshëm mbi mjedis, të informojë publikun rregullisht mbi ndikimet mjedisore të veprimtarive dhe prodhimeve të tyre, atje ku shihet e përshtatshme dhe brenda kuadrit të skemave vullnetare të etiketimit ose revizionimit mjedisor, apo mjeteve të tjera.

7. Çdo palë do të:

(a) publikojë fakte dhe analizat e tyre, të cilat i konsideron të vlefshme dhe të rëndësishme në formulimin e propozimeve të politikave mjedisore kryesore;

(b) publikojë, ose t'i bëjë të disponueshme për publikun materiale shpjeguese për marrdhëniet me publikun, në çështjet që lidhen me veprimtarinë e kësaj Konvete; dhe

(c) ofrojë, në një formë të përshtatshme, informacionin për kryerjen e funksioneve publike ose sigurimin e shërbimeve publike, që lidhen me mjedisin, nga qeveria në të gjitha nivelet.

8. Çdo Palë do të zhvillojë mekanizmat me synimin për të siguruar që produkte të mjaftueshme informative të bëhen të disponueshme për publikun në mënyrë që t'i aftësojë konsumatorët që të bëjnë zgjedhje të informuara mjedisore.

9. Çdo Palë do të ndërmarrë hapa për të vendosur në mënyrë progresive, duke pasur parasysh proceset ndërkombëtare, aty ku shihet si e përshtatshme, një sistem kombëtar të qëndrueshëm të inventarëve apo regjistrave për ndotjen e një database të strukturuar, kompjuterizuar dhe të disponueshëm për publikun, të hartuar përmes raportimit të standartizuar. Një sistem i tillë mund të përfshijë inputet, çlirimet dhe transferimet e një sërë substancash dhe produktesh të specifikuar, përfshirë ujin, energjinë dhe përdorimin e burimeve, nga një sferë e specifikuar e veprimtarive te

media mjedisore dhe te trajtimi në vend ose jo i vendeve të depozitimit.

10. Asgjë në këtë nen nuk mund të paragjykojë të drejtën e Palëve për të refuzuar dhënien e një informacioni të caktuar mjedisor, në përputhje me nenin 4, paragrafet 3 dhe 4.

Neni 6

Pjesëmarrja e publikut në vendimet për veprimtari të veçanta

1. Çdo Palë do të:

(a) zbatojë klauzolat e këtij neni, në lidhje me vendimet për lejimin e veprimtarive të propozuara, sipas listës në Aneksin I.

(b) zbatojë klauzolat e këtij neni, në përputhje me ligjin e vet ndërkombëtar, edhe për vendimet mbi veprimtaritë e propozuara jo të listuara në Aneksin I, të cilat mund të kenë ndikim të rëndësishëm mbi mjedisin. Për këtë qëllim, Palët do të vendosin nëse një veprimtari e propozuar do t'u nënshtrohet klauzolave të këtij neni.

(c) mund të vendosë, rast pas rasti në qoftë se parashikohet nga ligji kombëtar, për të mos zbatuar klauzolat e këtij neni për veprimtaritë e propozuara, të cilat u shërbejnë qëllimeve të mbrojtjes kombëtare, në qoftë se kjo Palë mendon se një aplikim i këtij neni do të ketë ndikim negativ mbi këto qëllime.

2. Publiku i interesuar do të informohet, me lajmërim publik ose individualisht, si të shihet e përshtatshme, në procedurën e hershme të marrjes së një vendimi për mjedisin, dhe në një mënyrë të përshtatshme, efektive dhe në kohë, midis të tjerash, për:

(a) Veprimtaria e propozuar dhe aplikimi mbi të cilin do të merret një vendim;

(b) Natyrën e vendimeve të mundshme ose draftin e vendimit;

(c) Autoritetin publik, përgjegjës për marrjen e vendimit;

(d) Procedurën e parashikuar, mënyrën dhe kohën kur ky informacion mund të jepet, përfshirë:

(i) fillimin e procedurave;

(ii) mundësitë e publikut për të marrë pjesë;

(iii) kohën dhe vendin e çdo mbledhje publike, të parashikuar;

(iv) adresimin tek autoriteti publik, prej të cilit mund të merret informacioni përkatës dhe ku ky informacion depozitohet për shqyrtim nga publiku;

(v) adresimin tek autoriteti publik ose çdo organ tjetër zyrtar, të cilit mund t'i drejtohen komente ose pyetje, si edhe informimi për kohën ose afatet kohore të paraqitjes së këtyre pyetjeve apo komenteve; dhe

(vi) informimin për informacionin e disponueshëm mjedisor, në lidhje me veprimtarinë e propozuar.

(e) Faktin që veprimtaria i nënshtrohet një procedure kombëtare apo ndërkufitare të vlerësimit të ndikimit në mjedis.

3. Procedurat e pjesëmarrjes së publikut do të përfshijnë afate të arsyeshme kohore, për faza të ndryshme, të cilat lejojnë kohë të mjaftueshme për të informuar publikun, në përputhje me paragrafin 2 më lart dhe për publikun për të përgatitur dhe për të marrë pjesë në mënyrë efektive, gjatë marrjes së vendimeve për mjedisin.

4. Çdo Palë do të parashikojë pjesëmarrjen e hershme të publikut, kur të gjithë alternativat janë të hapura dhe publiku mund të marrë pjesë në mënyrë efektive.

5. Çdo Palë, duhet, atje ku është e përshtatshme, të inkurajojë zhvilluesit perspektive për të identifikuar publikun e interesuar, për të hyrë në diskutime dhe për të dhënë informacion, në lidhje me objektivat e aplikimit të tyre, përpara se ata të bëjnë kërkesat për leje.

6. Çdo Palë do t'u kërkojë autoriteteve publike kompetente t'i japin publikut të interesuar leje për shqyrtim, kur ai e kërkon dhe kur kjo parashikohet në ligjin kombëtar, pa pagesë dhe menjëherë sapo ai të jetë i disponueshëm, të gjithë informacionin, që lidhet me marrjen e vendimeve, referuar në këto nene, i cili disponohet në kohën e procedurës së pjesëmarrjes së publikut, pa paragjykuar të drejtën e Palëve për të refuzuar dhënien e informacioneve të caktuara, në përputhje me nenin 4, paragrafi 3 dhe 4. Informacioni përkatës do të përfshijë, pa paragjykuar klauzolat e Neni 4, të paktën:

(a) Një përshkrim të vendit dhe karakteristikave fizike e teknike të veprimtarisë së propozuar, përfshirë vlerësimin e mbetjeve dhe shkarkimeve që parashikohen;

(b) Një përshkrim të efekteve të rëndësishme të një veprimtarie të propozuar në mjedis;
(c) Një përshkrim të masave të parashikuara për të parandaluar dhe/ose pakësuar efektet, përfshirë shkarkimet;

(d) Një përmbledhje jo-teknike të pikave të mësipërme;

(e) Një përmbledhje të alternativave kryesore të studiuara nga zhvilluesi, dhe

(f) Në përputhje me legjislacionin kombëtar, raportet dhe këshillat që i janë dhënë autoritetit publik në kohën kur publiku i interesuar do të informohet, sipas paragrafit 2 më lart.

7. Procedurat për pjesëmarrjen e publikut do të lejojnë publikun të paraqesë, me shkrim ose, si të jetë më e përshtatshme, në një mbledhje publike ose shqyrtim të zhvilluesit, çdo koment, informacion, analizë ose opinion, që konsiderohet i vlefshëm për veprimtarinë e propozuar.

8. Çdo Palë do të sigurojë që në vendime do të merren mirë parasysh rezultatit i pjesëmarrjes së publikut.

9. Çdo Palë do të sigurojë që, kur merret vendimi nga autoriteti publik, publiku do të informohet menjëherë për vendimin, në përputhje me procedurat e përshtatshme. Çdo Palë do ta bëjë të disponueshëm për publikun, tekstin e vendimit bashkë me arsyet dhe konsideratat mbi të cilat është bazuar ky vendim.

10. Çdo Palë do të sigurojë që, kur një autoritet publik rishqyrton ose rinovon të dhënat e kushtet e veprimit për një veprimtari të referuar në paragrafin 1, klauzolat e paragrafëve 2 deri 9 të këtij neni, zbatohen mutatis mutandis dhe atje ku është e përshtatshme.

11. Çdo Palë do të zbatojë, brenda kuadrit të ligjit kombëtar dhe në shkallën më të mundshme e të përshtatshme, klauzolat e këtij neni në vendimet për lejimin ose jo të çlirimit të qëllimshëm të organizmave të modifikuara gjenetikisht, në mjedis.

Neni 7

Pjesëmarrja e publikut në planet, programet dhe politikat që kanë lidhje me mjedisin

Çdo Palë do të krijojë kushte të përshtatshme praktike dhe/ose të tjera për pjesëmarrjen e publikut gjatë përgatitjes së planeve dhe programeve, që kanë lidhje me mjedisin, brenda një kuadri transparent dhe të ndershëm, duke i siguruar atij informacionin e nevojshëm. Brenda këtij kuadri, do të zbatohen neni 6 paragrafët 3, 4 dhe 8. Publiku, i cili mund të marrë pjesë, do të identifikohet nga autoriteti përkatës publik duke marrë parasysh objektivat e kësaj Konvente. Çdo Palë do të përpiqet, në shkallën që e shih të përshtatshme, për të ofruar mundësi për pjesëmarrjen e publikut në përgatitjen e politikave që lidhen me mjedisin.

Neni 8

Pjesëmarrja e publikut gjatë përgatitjes së rregulloreve ekzekutive dhe/ose instrumenteve të përgjithshëm ligjor e normativë

Çdo Palë do të përpiqet që të promovojë pjesëmarrjen efektive të publikut në një periudhë të përshtatshme dhe ndërsa alternativat janë akoma të hapura, gjatë përgatitjes prej autoriteteve publike të rregulloreve ekzekutive dhe rregulla të tjera ligjore të përgjithshme e detyruese, të cilat mund të kenë një efekt të rëndësishëm mbi mjedis. Për këtë qëllim duhet të ndërmerren këto hapa:

(a) Duhet të fiksohen afatet kohore, të mjaftueshme për pjesëmarrje efektive,

(b) Duhet të publikohen ose të bëhen të disponueshme për publikun, projektet e rregullave ligjore,

(c) Duhet t'i jepet publikut, mundësia për të komentuar drejtpërdrejt ose nëpërmjet organeve përfaqësuese këshillimore;

Rezultatet e pjesëmarrjes publike do të merren parasysh aq sa të jetë e mundur.

Neni 9

E drejta për t'iu drejtuar Gjykatës

1. Çdo Palë, brenda kuadrit të legjislacionit kombëtar, do të sigurojë që çdo person, i cili mendon se kërkesa e tij për informacion sipas nenit 4 është nënvleftësuar, refuzuar gabimisht,

pjesërisht ose tërësisht, i është përgjigjur në mënyrë të pamjaftueshme ose nuk është trajtuar në përputhje me klauzolat e këtij neni, ka të drejtë për të pasur një procedurë shqyrtimi përpara gjykatës ose çdo organi tjetër të pavarur dhe të paanshëm, të krijuar me ligj. Në rrethanat kur një Palë parashikon një shqyrtim të tillë nga një gjykatë, ajo do të sigurojë që ky person të ketë gjithashtu të drejtë për një procedurë të shpejtë e efektive, të vendosur me ligj, e cila është pa pagesë ose jo e shtrenjtë për rishqyrtim prej një autoriteti publik ose nga një organ i pavarur dhe i paanshëm, përveç gjykatës.

Vendimet përfundimtare, sipas paragrafit 1 do të jenë detyruese për autoritetin publik që zotëron informacionin. Arësyet do të jepen me shkrim të paktën për rastet kur informacioni është refuzuar, në përputhje me këtë paragraf.

2. Çdo Palë, brenda kuadrit të legjisllacionit kombëtar, do të sigurojë që anëtarët e publikut të interesuar që:

(a) kanë interes të mjaftueshëm, ose
(b) u është cënuar një e drejtë, në rast se ligji procedural i një Pale e kërkon këtë si parakusht,
(c) do të kenë të drejtën për një procedurë shqyrtimi përpara gjykatës dhe/ose çdo organi tjetër të pavarur dhe të paanshëm, të krijuar me ligj, për të mos pranuar legalitetin substantiv dhe procedural të çdo vendimi, akti ose lënie menjanë, sipas klauzolave të nenit 6 dhe, kur kjo parashikohet në ligjin kombëtar dhe pa paragjykuar paragrafin 3 më poshtë, të klauzolave të tjera përkatëse të kësaj Konvente.

Çfarë përbën interes të mjaftueshëm dhe cenim të një të drejte do të përcaktohet, në përputhje me kërkesat e legjisllacionit kombëtar dhe me objektivin për t'i dhënë publikut të interesuar të drejta më të zgjeruara për t'ju drejtuar gjykatës, brenda sferës së kësaj Konvente. Për këtë qëllim, interesi i një organizate jo qeveritare që plotëson kërkesat e referuara në nenin 2, paragrafi 5, do të konsiderohet i mjaftueshëm për qëllimin e nënparagrafit (a) më lart. Organizatat e tilla do të konsiderohen si organizata që kanë të drejta, të cilat u cënohen për qëllimet e nënparagrafit b më lart.

Klauzolat e paragrafit 2 nuk do të përfshijnë mundësinë e një procedure shqyrtimi paraprak përpara një autoriteti administrativ dhe nuk do të ndikojnë kërkesën e shterrimit të procedurave të shqyrtimit administrativ, përpara apelimit të procedurave gjyqësore të shqyrtimit, në rastet kur një kërkesë e tillë ekziston në ligjin kombëtar.

3. Përveç kësaj dhe pa paragjykuar procedurat e shqyrtimit, të referuara në paragrafet 1 dhe 2 më lart, çdo Palë do të sigurojë që, në rastet kur anëtarët e publikut plotësojnë kriteret, në se ka të tilla në ligjin kombëtar, ata do të kenë të drejtë për t'ju drejtuar procedurave administrative ose gjyqësore për të mos pranuar veprimet apo neglizhimet nga personat privatë dhe autoritetet publike, të cilat janë në kundërshtim me klauzolat e legjisllacionit të vet kombëtar, në lidhje me mjedisin.

4. Për më tepër dhe pa paragjykuar paragrafin 1 më lart, procedurat e referuara në paragrafet 1, 2 dhe 3 do të sigurojnë mjete të përshtatshme dhe efektive, përfshirë lehtësimin e vendimit gjyqësor, të cilat do të jenë të ndershme, të barabarta, në kohë dhe jo tepër të shtrenjta. Vendimet sipas këtij neni, do të jepen ose regjistrohen me shkrim. Vendimet e gjykatave dhe aty ku është e mundur, e organeve të tjera do të bëhen të disponueshme për publikun.

5. Me qëllim që të rritet efektiviteti i klauzolave të këtij neni, çdo Palë do të sigurojë që publikut t'i jepet informacion për të drejtën e tij për t'ju drejtuar procedurave të shqyrtimit administrativ e gjyqësor dhe do të marrë në konsideratë krijimin e mekanizmave ndihmës të përshtatshëm, për të hequr ose pakësuar pengesat financiare ose pengesa të tjera në ushtrimin e së drejtës për t'ju drejtuar gjykatës.

Neni 10

Mbledhja e palëve

1. Mbledhja e Parë e Palëve do të realizohet jo më vonë se një vit mbas hyrjes në fuqi të kësaj Konvente. Mbas kësaj, një mbledhje e zakonshme e Palëve do të mbahet të paktën një herë në çdo 2 vjet, nëse nuk vendoset ndryshe nga Palët ose në rastin e një kërkesë me shkrim të një Pale të caktuar, me kusht që brenda 6 muajve të komunikimit të kërkesës tek të gjitha Palët, nga Sekretari Ekzekutiv i Komisionit Ekonomik për Europën (KEE). Kjo kërkesë duhet të mbështetet nga të paktën një e treta e Palëve.

2. Në mbledhjet e tyre, Palët do të mbajnë nën shqyrtim të vazhdueshëm zbatimin e kësaj

Konvente, mbi bazën e një raportimi rregullisht nga të gjitha Palët dhe me këtë qëllim në mendje, do të:

(a) shqyrtojnë politikat për metodat ligjore dhe metodologjike të së drejtës për informacion, pjesëmarrjes së publikut në vendimmarrje dhe të drejtës për t'iu drejtuar gjykatës në çështjet e mjedisit, me synimin për t'i përmirësuar ato;

(b) shkëmbejnë informacion, në lidhje me përvojën e fituar nga përfundimi dhe zbatimi i marrëveshjeve dy dhe shumë palëshe, ose praktikave të tjera që lidhen me qëllimet e kësaj Konvente, në të cilat një ose më shumë Palë janë palë;

(c) kërkojnë, aty ku është e përshtatshme, shërbimet e organeve përkatëse të KEE dhe organeve të tjera kompetente ndërkombëtare dhe komiteteve specifike, në të gjitha aspektet që lidhen me arritjen e synimeve të kësaj Konvente;

(d) krijojnë organe ndihmëse, në se ato e shohin të nevojshme;

(e) përgatisin, kur është e përshtatshme, protokollet e kësaj Konvente;

(f) marrin në konsideratë dhe miratojnë propozimet për amendamente të kësaj Konvente, në përputhje me klauzolat e nenit 14;

(g) marrin në konsideratë dhe ndërmarrin çdo veprim tjetër, që mund të kërkohej për arritjen e qëllimeve të kësaj Konvente;

(h) marrin në konsideratë dhe miratojnë me konsensus, në mbledhjen e tyre të parë rregullat e procedurës për mbledhjet e tyre dhe mbledhjet e organeve ndihmëse;

(i) shqyrtojnë, në mbledhjen e tyre të parë, përvojën e tyre në zbatimin e klauzolave të nenit 5, paragrafi 9 dhe marrin në konsideratë hapat e nevojshme për të zhvilluar më tej sistemin, e referuar në atë paragraf, duke pasur parasysh proceset dhe zhvillimet ndërkombëtare, përfshirë shtjellimin e një dokumenti të përshtatshëm në lidhje me regjistrat apo inventarët e shkarkimeve ndotëse dhe të transferuara, të cilat mund t'i aneksoheshin kësaj Konvente.

3. Mbledhja e Palëve mund të marrë në konsideratë, nëse është e nevojshme, krijimin e procedurave financiare me konsensus.

4. Kombet e Bashkuara, agjencitë e tyre të specializuara dhe Agjencia Ndërkombëtare e Energjisë Atomike, si edhe çdo shtet ose organizatë rajonale e integritit ekonomik, me të drejtën e nënshkrimit të kësaj Konvente, sipas nenit 7, por e cila nuk është Palë në të, dhe çdo organizatë ndërqeveritare e kualifikuar në fushat me të cilat lidhet Konventa, do të kenë të drejtën për të marrë pjesë si vëzhgues në mbledhjet e Palëve.

5. Çdo organizatë jo qeveritare, e specializuar në fushat me të cilat lidhet Konventa, e cila ka informuar Sekretarin Ekzekutiv të KEE për dëshirën e saj për t'u përfaqësuar në një mbledhje të Palëve, do të ketë të drejtën për të marrë pjesë si vëzhgues, në qoftë se të paktën një e treta e palëve e pranishme në mbledhje nuk ka kundërshtime.

Neni 11

E drejta për të votuar

1. Çdo Palë në këtë Konventë do të ketë të drejtën e një vote, me përjashtim të parashikimit të paragrafit 2 më poshtë.

2. Organizatat rajonale të integritit ekonomik, në çështjet brenda kompetencës së tyre do të ushtrojnë të drejtën e tyre, për të votuar me një numër votash të barabarta me numrin e vendeve anëtare, të cilat janë Palë në këtë Konventë. Organizata të tilla nuk do të ushtrojnë të drejtën e tyre për të votuar, në qoftë se vendet e tyre anëtare ushtrojnë të drejtat e tyre dhe anasjelltas.

Neni 12

Sekretariati

Sekretari Ekzekutiv i KEE do të kryejë funksionet e mëposhtme sekretariale:

(a) mbledhjen dhe përgatitjen e mbledhjeve të Palëve ;

(b) shpërndarjen për Palët të raporteve dhe informacioneve të tjera, të marra në përputhje me klauzolat e kësaj Konvente, dhe

(c) funksione të tjera që mund të përcaktohen nga Palët.

Neni 13
Anekset

Anekset e kësaj Konvente do të përbëjnë një pjesë integrale të saj.

Neni 14
Amendamentet e Konventës

1. Çdo Palë mund të propozojë amendamente për këtë Konventë.
2. Teksti i çdo amendamenti të propozuar për këtë Konventë, do t'i paraqitet me shkrim Sekretarit Ekzekutiv të KEE, i cili do t'ia komunikojë atë të gjitha Palëve, të paktën 90 ditë përpara mbledhjes së Palëve, në të cilën ai është propozuar për miratim.
3. Palët do të bëjnë çdo përpjekje për të arritur marrëveshje për çdo amendament të propozuar për këtë konventë me konsensus. Në se të gjitha përpjekjet për konsensus dështojnë dhe nuk arrihet marrëveshje amendamenti, si mjet i fundit do të miratohet nga tre të katërtat e shumicës votuese të Palëve, që janë të pranishme dhe që votojnë në mbledhje.
4. Amendamentet për këtë Konventë të miratuara, në përputhje me paragrafin 3 më sipër, do t'u komunikohen Palëve nga Depozituesi, për t'u ratifikuar, aprovuar ose pranuar. Amendamentet për këtë Konventë, të tjera nga ato të një aneksi do të hyjnë në fuqi për Palët që i kanë ratifikuar, aprovuar ose pranuar ato në ditën e nëntëdhjetë, mbas marrjes së njoftimit prej depozituesit për ratifikimin, miratimin ose pranimin nga të paktën tre të katërtat e këtyre Palëve. Mbas kësaj, ato do të hyjnë në fuqi për çdo Palë tjetër në ditën e nëntëdhjetë, mbasi kjo Palë depoziton dokumentet e vet të ratifikimit, miratimit ose pranimit të këtyre amendamenteve.
5. Çdo Palë e cila nuk mund të miratojë një amendament të një aneksi të kësaj Konvente do të njoftojë për këtë Depozituesin me shkrim brenda 12 muajve, nga data e komunikimit të miratimit. Depozituesi do të njoftojë të gjitha Palët për marrjen e një njoftimi të tillë.
6. Me skadimin e 12 muajve që nga data e komunikimit të amendamentit për një aneks te Depozituesi, siç parashikohet në paragrafin 4 më lart, ai do të bëhet efektiv për ato Palë, të cilat nuk i kanë paraqitur një njoftim depozituesit, në përputhje me klauzolat e paragrafit 5 më lart, me kusht që jo më shumë se një e treta e Palëve ta kenë paraqitur këtë njoftim.
7. Për qëllimet e këtij neni, "Palët e pranishme dhe që votojnë" nënkuptojnë Palët e pranishme që votojnë pro ose kundër.

Neni 15
Shqyrtimi i pajtueshmërisë me Konventën

Mbledhja e Palëve do të krijojë, me konsensus, praktika fakultative të një natyre jo konfrontuese, jo gjyqësore dhe këshilluese për të shqyrtuar pajtueshmërinë me klauzolat e kësaj Konvente. Këto praktika do të lejojnë përfshirjen e duhur të publikut dhe mund të përfshijë alternativën e shqyrtimit të komunikimeve prej anëtarëve të publikut për çështjet që lidhen me këtë Konventë.

Neni 16
Zgjidhja e Mosmarrëveshjeve

1. Në rast se ka mosmarrëveshje midis dy ose më shumë Palë për interpretimin ose zbatimin e kësaj Konvente, do të kërkohet një zgjidhje me anë të negociatave ose mjeteve të tjera të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, të pranueshme për Palët në mosmarrëveshje.
2. Gjatë nënshkrimit, ratifikimit, pranimit, miratimit ose aderimit në këtë Konventë ose në çdo kohë pas këtyre fazave, një Palë mund t'i deklarojë me shkrim depozituesit që për një mosmarrëveshje të pazgjidhur në përputhje me paragrafin 1, ajo pranon njërën ose të dyja mjetet e mëposhtme për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, si të detyrueshme, në lidhje me çdo Palë që pranon të njëjtin detyrim:
 - (a) Paraqitja e mosmarrëveshjes në Gjykatën Ndërkombëtare të Drejtësisë.
 - (b) Arbitrazhi, në përputhje me procedurën e vendosur në Aneksin II.
3. Në qoftë se Palët në mosmarrëveshje kanë pranuar të dyja mjetet e zgjidhjes së

mosmarrëveshjeve, referuar në paragrafin 2 më lart, mosmarrëveshja mund t'i paraqitet vetëm Gjykatës Ndërkombëtare të Drejtësisë, në qoftë se Palët nuk bien dakord ndryshe.

Neni 17 **Nënshkrimi**

Kjo Konventë do të jetë e hapur për nënshkrim në Aarhus (Danimarkë) me 25 qershor 1998, dhe mbas kësaj date në qendrën e Kombeve të Bashkuara në Nju Jork, deri në 21 dhjetor 1998, prej vendeve anëtare të Komisionit Ekonomik për Europën, si edhe shtetet që kanë status këshillues me KEE, sipas paragrafeve 8 dhe 11 të Rezolutës 36 (IV) të Këshillit Ekonomik e Social, 28 mars 1947, si dhe nga organizatat rajonale të integritimit ekonomik, të përbërë nga shtetet anëtare sovraane të KEE, tek të cilat shtetet anëtare i kanë transferuar kompetencën për çështjet që trajtohen nga kjo Konventë, përfshirë kompetencën për të hyrë në traktate që lidhen me këto çështje.

Neni 18 **Depozituesi**

Sekretari i përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara do të veprojë si Depozituesi i kësaj Konvente.

Neni 19 **Ratifikimi, pranimi, miratimi dhe aderimi**

1. Kjo Konventë do t'i nënshtrohet ratifikimit, pranimit ose miratimit nga shtetet nënshkruese dhe organizatat rajonale të integritimit ekonomik.

2. Kjo Konventë do të jetë e hapur për aderim, që prej 22 dhjetorit 1998, të shteteve dhe organizatave rajonale të integritimit ekonomik, referuar në nenin 17.

3. Çdo shtet tjetër, që nuk përmendet në paragrafin 2 më lart, i cili është anëtar i Kombeve të Bashkuara, mund të aderohet në Konventë, me miratimin e Mbledhjes së Palëve.

4. Çdo organizatë, e referuar në nenin 17, e cila bëhet Palë në këtë Konventë, ndërsa asnjë nga shtetet e veta anëtare nuk është Palë, do të jetë e detyruar të plotësojë të gjitha detyrimet e kësaj Konvente. Në qoftë se një ose më shumë shtete anëtare të një organizate të tillë, është Palë në këtë Konventë, organizata dhe shtetet e veta anëtare do të vendosin për përgjegjësitë e tyre përkatëse, për përmbushjen e detyrimeve, sipas kësaj Konvente. Në të tilla raste, organizatat dhe shtetet anëtare nuk do të kenë të drejtën e ushtrimit të të drejtave, që rrjedhin nga kjo Konventë, paralelisht.

5. Në dokumentet e tyre të ratifikimit, pranimit, miratimit apo aderimit, organizatat rajonale të integritimit ekonomik, referuar në Nenin 17, do të deklarojnë shkallën e kompetencës së tyre, në lidhje me çështjet e trajtuara nga kjo Konventë. Këto organizata do të informojnë gjithashtu edhe Depozituesin për çdo ndryshim të konsiderueshëm, në lidhje me shkallën e ushtrimit të kompetencës së tyre.

Neni 20 **Hyrja në fuqi**

1. Kjo Konventë do të hyjë në fuqi ditën e nëntëdhjetë, mbas datës së depozitimit të dokumentit të gjashtëmbëdhjetë të ratifikimit, pranimit, miratimit apo aderimit.

2. Për qëllimet e paragrafit 1 më lart, çdo dokument i depozituar nga një organizatë rajonale e integritimit ekonomik, nuk do të numërohet si suplementare e atyre dokumenteve, që janë depozituar nga shtetet anëtare të një organizate të tillë.

3. Për çdo shtet ose organizatë, referuar në nenin 17 e cila ratifikon, pranon ose aprovon këtë Konventë apo aderon në të mbas depozitimit të dokumentit të gjashtëmbëdhjetë të ratifikimit, pranimit, miratimit apo aderimit, Konventa hyn në fuqi në ditën e nëntëdhjetë, mbas datës së depozitimit nga ky shtet apo organizatë të dokumentit të tij të ratifikimit, pranimit, miratimit apo aderimit.

Neni 21
Tërheqja

Në Çdo kohë, mbas tre vjetëve nga data në të cilën Konventa ka hyrë në fuqi nga një Palë e caktuar, ajo Palë mund të tërhiqet nga Konventa, duke i dhënë njoftim me shkrim Depozituesit. Çdo tërheqje e tillë do të bëhet efektive ditën e nëntëdhjetë mbas datës së marrjes së njoftimit nga Depozituesi.

Neni 22
Tekstet autentike

Origjinali i kësaj Konvente, për të cilat tekstet në anglisht, frengjisht dhe rusisht janë autentike në mënyrë të barabartë, do të depozitohen tek Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkura.

Dëshmitarë të të nënshkruarve, të autorizuar siç duhet, kanë nënshkruar këtë Konventë.

Përgatitur në Aarhus (Danimarkë), ditën e njëzetë e pesë të qershorit, të vitit një mijë e nëntëqind e nëntëdhjetë e tetë.

ANEKSI I

LISTA E VEPRIMTARIVE, REFERUAR NË NENIN 6, PARAGRAFI 1 (a)

1. SEKTORI I ENERGJISË

- Rafineritë e naftës bruto dhe gazit natyror;
- Impiantet e gazifikimit dhe likuidifikimit;
- Stacione të energjisë termike dhe impiante të tjerë djegës me inpute nxehtësie 50 megavat ose më tepër;
- Furra koksi;
- Stacione të energjisë bërthamore dhe reaktorë të tjerë bërthamorë, përfshirë braktisjen apo ndërprerjen e veprimtarisë të këtyre stacioneve ose reaktorëve 1/ (përveç impianteve kërkimore për prodhimin e konvertimin e materialeve natyrore e produktive, fuqia maksimale e të cilave nuk i kalon 1kW ngarkese të vazhdueshme termale);
- Impiante për riprodhimin e lëndës djegëse rrezatuese bërthamore;
- Impiante të projektuara për:
 - Prodhimin ose padurimin e lëndëve djegëse bërthamore
 - Përpunimin e lëndës djegëse rrezatuese bërthamore ose mbetjeve radioaktive të nivelit të lartë
 - Asgjësimin përfundimtar të lëndës djegëse rrezatuese bërthamore
 - Vetëm për asgjësimin përfundimtar të mbetjeve radioaktive
 - Vetëm për magazinimin (planifikuar për më shumë se 10 vjet) të lëndëve djegëse rrezatuese bërthamore ose mbetjeve radioaktive në një vend tjetër nga vendi i prodhimit.

2. PRODHIMI DHE PËRPUNIMI I METALEVE

- Impiante të pjekjes ose shkrirjes së mineraleve (përfshirë mineralin e sulfidit)
- Impiante për prodhimin e gizës ose çelikut (bashkimi primar ose sekondar), përfshirë derdhjen e vazhdueshme me një kapacitet mbi 2.5 ton në orë.
- Impiantet për përpunimin e metaleve të hekurit:
 - uzina të petëzimit me kapacitet 20 ton çeliku bruto në orë;
 - kovaçhana me çekiçë, energjia e të cilave i kalon 50 kJol zhul për çekiç, ndërsa furia kalorifike e përdorur i kalon 20 MW;
 - aplikimi i veshjeve mbrojtëse me metal të përzier me një input që i kalon 2 ton të çelikut bruto në orë.
- Fonderi të metaleve të hekurit me një kapacitet prodhimi, që i kalon 20 ton në ditë.
- Impiante për:
 - Prodhimin e metaleve me ngjyra nga minerale, koncentratet ose lëndë dytësore të proceseve metalurgjike, kimike ose elektrolitike;
 - Shkrirjen, përfshirë përzierjen e metaleve me ngjyrë, përfshirë produktet e rikuperuara (rafinimi, derdhja në fonderi, etj) me një kapacitet shkrirjeje që i kalon 4 tonë në ditë për plumbin dhe kadiumin ose 20 tonë në ditë për të gjitha metalet;
 - Impiantet për trajtimin sipërfaqësor të metaleve dhe materialeve polastike, duke përdorur një proces elektrolitik ose kimik në të cilin vëllimi i valeve të trajtimit i kalon 30 m³.

3. INDUSTRIA MINERALE

- Impiantet për prodhimin e çimentos në furra rrotulluese (pjekje e tharje) me një kapacitet prodhues që i kalon 500 ton në ditë ose për prodhimin e gëlqeres në furra rrotulluese me një kapacitet prodhues që i kalon 50 tonë në ditë ose në furnalta të tjera me një kapacitet prodhues që i kalon 50 tonë në ditë.
- Impiantet për prodhimin e azbestit dhe të produkteve me bazë azbestit;

- Impiantet për prodhimin e qelqit, përfshirë fibrat e xhamit me një kapacitet shkrirjeje që i kalon 20 tonë në ditë;
- Impiantet për shkrijen e substancave minerale, përfshirë prodhimin e fibrave minerale me kapacitet shkrirës që i kalon 20 tonë në ditë;
- Impiantet për prodhimin e prodhimeve qeramike me anë të zjarrit, në veçanti tjegulla, tulla, tulla refraktare ose porcelani, me një kapacitet prodhues që i kalon 75 tonë në ditë dhe me një kapacitet furre që i kalon 4m³ dhe një dendësi për furrë, që i kalon 300 kg/m³.

4. INDUSTRIA KIMIKE

Prodhimi brenda kuptimit të kategorive të veprimtarive, që përmban ky paragraf nënkupton prodhimin në shkallë industriale të substancave ose grupeve të substancave të listuara në nënparagrafet (a-g), me anë të proceseve kimike.

(a) Impiantet kimike për prodhimin e kimikateve organike bazë të tilla si:

- Hidrokarbure të thjeshta (lineare ose ciklile, të ngopura ose të pangopura, alifatike ose aromatike).
- Hidrokarbure që përmbajnë oksigjen, të tillë si alkoole, aldehide, ketone, acide karboksilike, etere, acetone, perokside, rrëshirë.
- Hidrokarbure sulfurike.
- Hidrokarbure të azotit, të tilla si amine, amide, përbërës të azotit, përbërës të nitratit, nitrile, sianate, izocianate
- Hidrokarbure që përmbajnë fosfor.
- Hidrokarbure halogjene
- Përbërës organometalik
- Materiale plastike bazë (polimere, fibra sintetike dhe fibra me bazë celuloze)
- Goma sintetike
- Ngjyrosës dhe pigmente
- Agjentë aktiv sipërfaqësor dhe sipërfaqësues

(b) impiante kimike për prodhimin e kimikateve inorganike bazë, të tilla si:

- gaze, të tillë si amoniaku, klori ose klorur hidrogjeni, fluori ose fluor hidrogjeni, dioksidi i karbonit, përbërësit e squfurit, hidrogjeni, dioksidi i squfurit, kloruri i karbonilit
- acide, të tilla si acidi i kromit, acidi hidrofluorik, acidi fosforik, acidi nitrik, acidi hidroklorik, acidi sulfurik, oleumi ose acidi sulfuror;
- bazat, të tilla si hidroksidi i amonit, hidroksidi i kaliumit, hidroksidi i natriumit;
- kripërat si kloruri i amonit, kloratet e kaliumit, karbonati i kaliumit, karbonati i natriumit, perboratet, nitrati i argjendit;
- jo metalet, oksidet e metaleve ose komponime të tjera organike si karbiti i kaliumit, silicit, karburi i silicit;

(c) Impiantet kimike për prodhimin e plehura me bazë fosfatike ose fosfatike azotike (plehra të thjeshtë ose të përbërë)

(d) Impiantet kimike për prodhimin e produkteve me bazë bimore shëndetsore dhe të biocideve

(e) Impiantet që përdorin proceset kimike ose biologjike për prodhimin e produkteve me bazë farmaceutike

(f) Impiantet kimike për prodhimin e lëndëve shpërthyes

(g) Impiantet kimike që prodhojnë shtesa ushqimore proteinike, fermente dhe substanca të tjera proteinike me rrugë kimike ose biologjike.

5. ADMINISTRIMI I MBETURINAVE

- Impiantet për djegjen, rikuperim, trajtim kimik ose groposje të mbeturinave të rrezikshme;
- Impiante për djegjen e mbeturinave urbane me kapacitet më të madh se 3 tonë/orë;
- Impiantet për depozitimin e mbeturinave jo të rrezikshme me kapacitet më të madh se 50 ton/ ditë.

- Fusha propozje që zënë jo më shumë se 10 ton/ ditë ose me një kapacitet total më të madh se 25000 ton, duke përfshirë fushat e propozjes së mbeturinave inerte.

6. IMPIANTET E TRAJTIMIT TË SHKARKIMEVE TË LËNGËTA URBANE ME KAPACITET MË TË MADH SE 150000 EKUIVALENT BANORË

7. IMPIANTET INDUSTRIALE PËR:

- (a) Prodhimi i pulpës nga lëndët drusore ose fibrave të tjera të ngjashme
- (b) Prodhimi i letrës dhe kartonave me kapacitet prodhues më të madh se 20 ton / ditë

8. (a) Ndërtimi i linjave për trafikun hekurudhor në distancë të gjatë dhe për aeroporte 2/me rrugë kalimi bazë më të madhe ose të barabartë se 2100 m;

(b) Ndërtimi i autostradave dhe i autostradave të shpejta 3/

(c) Ndërtimi i një rruge të re me katër ose më shumë korsi, ose rirreshtimi ose zgjerimi i një rruge egzistuese me dy ose më pak korsi kur do të sigurohen 4 ose më shumë korsi, ku kjo rrugë e re ose seksioni i rreshtuar dhe/ose i zgjeruar i rrugës duhet të jetë 10 km ose më shumë në vazhdimësi.

9. (a) rrugët e kalimit të ujërave të brendshme dhe portet për trafikun e rrugëve të kalimit të ujërave të brendshëm që lejon kalimin e anijeve me tonazh mbi 1350 ton;

(b) portet e tregëtimit, molot për ngarkim shkarkim të lidhura me tokën ose porte të jashtëm (duke përfshirë molot hekurudhore) të cilat mund të marrin anije me tonazh më të madh se 1350 ton.

10. EKSTRAKTIMI I UJËRAVE NËNTOKËSORE ose skemat artificiale të ringarkimit të ujërave nëntoksore, ku vëllimi vjetor i ujit të tërhequr ose të rimbushur (ringarkuar) është i barabartë ose më i madh se 10 milion metër kub.

11. (a) Punime për transferimin e burimeve ujore nga basenet e lumenjve, ku transferimi synon, tek rrugëkalimet e shkurtra parandaluese të ujërave dhe ku sasia e ujërave të transferuar është më e madhe se 100 milion metër kub/vit.

(b) në të gjitha rastet, punimet për transferimin e burimeve ujore nga basenet e lumenjve ku rrjedha shumë vjetore e basenit të ekstraktimit është më e madhe se 2000 milion metër kub/ vit dhe ku sasia e ujërave të transferuara është më e madhe se 5% e kësaj rrjedhjeje.

Në të dy rastet përfshihet transferimi i ujit të pijshëm me tubacione.

12. EKSTRAKTIMI I NAFTËS DHE GAZIT NATYROR për qëllime tregëtimi ku sasia e ekstraktuar është më e lartë se 500 ton/ditë për naftën dhe 500000 metër kub/ditë për gazin natyror.

13. DIGAT DHE IMPIANTET E TJERA TË PROJEKTUARA për mbajtjen ose depozitimin e ujit ku një sasi shtesë e ujit, është më e madhe se 10 milion metër kub.

14. TUBACIONET PËR TRANSPORTIN E GAZIT, PRODUKTEVE TË NAFTËS OSE KIMIKATEVE me diametër më të madh se 800 mm dhe një gjatësi më të madhe se 40 km.

15. IMPIANTET PËR RRIJTJEN INTENSIVE TË SHPENDËVE DHE DERRAVE që kanë më shumë se:

- a) 40 000 vende për kafshë
- b) 2000 vende për prodhim derrash (mbi 30 kg); ose
- c) 750 vende për farërat

16. GURORËT DHE MINIERAT E HAPURA TË ARGJILAVE ku sipërfaqja e vendit është më e lartë se 25 hektarë, ose ekstraktimi i torfës, ku sipërfaqja e vendit është më e madhe se 150 hektarë.

17. NDËRTIMI I LINJAVE ELEKTRIKE TË TENSIONIT TË LARTË, me një voltazh 220

kv ose me një gjatësi më të madhe se 15 km.

18. VEPRIMTARITË E TJERA:

- Impiantet për trajtimin paraprak (operacione të tilla si larja, zbardhja, mercerizimi) ose ngjyrosjen e fibrave ose tekstileve, ku kapaciteti i trajtimit është më i lartë se 10 ton/ditë;

- Impiantet për trajtimin e lëkurëve, ku kapaciteti i trajtimit është më i madh se 12 ton të produktit të përfutur/ditë;

a) Ujërat e zeza shtëpiake me kapacitet të kërkesës së prodhimit, më të madh se 50 ton/ditë

b) Trajtimi dhe përpunimi i synuar për prodhimin e produkteve ushqimore nga:

- Lëndët e para me origjinë shtazore (e tjerë përveç qumështit) me kapacitet të prodhimit të produktit të gatshëm më të madh se 75 ton/ditë.

- Lëndët e para bimore me kapacitet të prodhimit të produktit përfundimtar më të madh se 300 ton në ditë (vlera mesatare mbi bazë një të katërtën).

c) Trajtimi dhe përpunimi i qumështit, sasia e qumështit të përfutur që është më e madhe se 200 ton në ditë (vlera mesatare mbi bazë vjetore).

- Impianti për depozitimin ose riqarkullimin e mbeturinave të kafshëve dhe karkasave të kafshëve, me kapacitet trajtimi më të madh 10 ton në ditë;

- Impianti për trajtimin sipërfaqësor të substancave, objekteve ose produkteve që përdorin solvente organike, në veçanti për veshje, printim, mbiveshje, çundyrësim, kundër depërtimit të ujit, bojërave, pastrim ose njëshje, me një kapacitet harxhimi më të madh se 150 kg/orë ose më të madh se 200 tonë/vit.

19. Çdo veprimtari që nuk mbulohet nga paragrafet 1-19 më sipër ku pjesëmarrja e publikut sigurohet nga procedura e vlerësimit të ndikimit në mjedis, në përputhje me legjislacionin kombëtar.

20. Klauzola e nenit 6, paragrafi 1 (a) i kësaj konvente, nuk zbatohet për ndonjë projekt të mësipërm të ndërmarrë në mënyrë ekskluzive ose kryesisht për kërkim shkencor, zhvillimi dhe testimi i metodave të reja ose produkteve për më pak se dy vjet, po që se ka të ngjarë që ata do të shkaktojnë efekt të rëndësishëm negativ në mjedis.

21. Çdo ndryshim për zgjerim veprimtarish, ku një ndryshim ose zgjerim i tillë në vetvete, përmbush kriteret/kufijtë e vënë në këtë aneks, do të jetë subjekt i nenit 6, paragrafi 1 (a) i kësaj konvente. Çdo ndryshim tjetër ose zgjerim i veprimtarisë duhet të jetë subjekt i nenit 6, paragrafi 1 (b) i kësaj konvente.

Shënime:

1. Stacione të energjisë bërthamore dhe reaktorë të tjerë bërthamorë pushojnë se funksionuari si impiante të tilla, kur lëndët djegëse dhe elementet e tjerë të ndotur radioaktivë janë hequr përfundimisht prej vendndodhjes së impiantit.

2. Për qëllimet e kësaj Konvente, "aeropot" nënkupton një aeropot i cili është në pajtim me përkufizimin e Konventës së Çikagos të 1994, e cila vendos krijimin e Organizatës së Aviacionit Civil (Aneksi 14).

3. Për qëllimet e kësaj Konvente, "autostradë e shpejtë" nënkupton një rrugë në pajtim me përkufizimin në Marrëveshje Evropiane për Arteriet e trafikut Ndërkombëtare të 15 nëntorit 1975.

ANEKSI II ARBITRAZHI

1. Në rast të një mosmarrëveshje, të paraqitur për arbitrazh, në përputhje me nenin 16, paragrafi 2 të kësaj Konvente, një Palë ose Palët do të njoftojnë sekretariatit për çështjen për arbitrazh dhe do të tregojë, në veçanti nenet e kësaj Konvente, në të cilat interpretimi ose zbatimi është bërë problem. Sekretariati do t'ia paraqesë informacionin e marrë, të gjitha Palëve të kësaj Konvente.

2. Trupi gjykues i arbitrazhit do të përbëhet nga tre persona. Pala ose palët pretenduese, së bashku me palën ose palët e tjera në mosmarrëveshje, do të zgjedhin një arbitër, dhe të dy arbitrat e

caktuar në këtë mënyrë, do të zgjedhin me marrëveshje të përbashkët arbitrin e tretë, i cili do të jetë presidenti i trupit gjykues të arbitrazhit. Ai nuk do të jetë prej asnjë nga vendet e palëve në mosmarrëveshje, apo nuk do të banojë aktualisht në territorin e asnjërit prej vendeve të këtyre palëve, as do të jetë i punësuar prej tyre, dhe as nuk do të jetë marrë me këtë rast në ndonjë kapacitet tjetër.

3. Në qoftë se presidenti i trupit gjykues të arbitrazhit nuk është zgjedhur brenda dy muajve që nga caktimi i arbitrit të dytë, Sekretari Ekzekutiv i Komisionit Ekonomik për Europën, me kërkesë të njërës nga palët në mosmarrëveshje, do të zgjedhë presidentin, brenda një periudhe tjetër dy mujore.

4. Në qoftë se një nga palët në mosmarrëveshje nuk cakton arbitrin e vet brenda dy muajve nga marrja e kërkesës, pala tjetër do të informojë Sekretarin Ekzekutiv të Komisionit Ekonomik për Europën, i cili do të zgjedhë presidentin e trupit gjykues të arbitrazhit, brenda një periudhe tjetër dy mujore. Me zgjedhjen e tij, presidenti do t'i kërkojë palës që nuk ka caktuar arbitrin e saj për ta bërë këtë, brenda dy muajve. Në qoftë se ai dështon në këtë përpjekje, presidenti do të informojë për këtë Sekretarin Ekzekutiv të Komisionit Ekonomik për Europën, i cili do bëjë caktimin e arbitrit brenda një periudhe tjetër dy mujore.

5. Trupi gjykues i arbitrazhit do të marrë vendimin e tij, në përputhje, me ligjin ndërkombëtar dhe klauzolat e kësaj Konvente.

6. Çdo trup gjykues i arbitrazhit, i ngritur sipas klauzolave të përcaktuara në këtë aneks, do të hartojë rregullat e veta të procedurës.

7. Vendimet e trupit gjykues të arbitrazhit, në lidhje me procedurën dhe tematikën, do të merren me shumicën e votave të anëtarëve të saj.

8. Trupi gjykues mund të marrë të gjitha masat e përshtatshme për të vendosur për faktet.

9. Palët në mosmarrëveshje, do të lehtësojnë punën e trupit gjykues të arbitrazhit, dhe përmes përdorimit të të gjitha mjeteve që disponojnë.

(a) do t'i japin atij të gjithë dokumentacionin, lehtësirat dhe informacionin përkatës,

(b) do ta mundësojnë atë, aty ku është e nevojshme, që të thërrasin dëshmitarë ose ekspertë dhe do të pranojnë dëshmitë e tyre.

10. Palët dhe arbitrat do të mbrojnë konfidencialitetin e çdo informacioni, që ata marrin në mirëbesim, gjatë procedurave të trupit gjykues të arbitrazhit.

11. Trupi gjykues i arbitrazhit, me kërkesë të njërës prej palëve, mund të rekomandojë masa të ndërmjetme të mbrojtjes.

12. Në qoftë se njëra prej palëve në mosmarrëveshje, nuk paraqitet përpara trupit gjykues të arbitrazhit ose nuk arrin të mbrojë rastin e saj, pala tjetër mund t'i kërkojë trupit gjykues të vazhdojë procedurat dhe të japë vendimin përfundimtar. Mungesa e një pale ose dështimi i saj për të mbrojtur rastin e vet, nuk do të përbëjë pengesë për procedimet e tij.

13. Trupi gjykues i arbitrazhit mund të dëgjojë dhe të vendosë për pretendime të kundërta, që lindin direkt prej çështjes, për të cilën ka mosmarrëveshje.

14. Shpenzimet e trupit gjykues, përfshirë shpërblimin e anëtarëve të tij, në qoftë se trupit gjykues i arbitrazhit nuk vendos ndryshe, si rezultat i rrethanave specifike të rastit, do të përballohen nga palët në mosmarrëveshje, në pjesë të barabarta. Trupi gjykues do të regjistrojë të gjitha shpenzimet e tij dhe do të përgatisë një deklaratë përfundimtare për të gjitha palët.

15. Çdo Palë e kësaj Konvente, e cila ka interes të natyrës ligjore, në çështjen për të cilën ka mosmarrëveshje ose mund të ndikohet nga një vendim për këtë çështje, mund të ndërhyjë në procedura, me pëlqimin e trupit gjykues.

16. Trupi gjykues i arbitrazhit do të japë vendimin e vet, brenda pesë muajve nga data e krijimit të tij, në qoftë se ai nuk e sheh të nevojshme që të shtyjë afatin kohor për një periudhë tjetër, e cila nuk duhet të kalojë pesë muaj.

17. Vendimi i trupit gjykues i arbitrazhit do të shoqërohet nga një deklaratë të arsyeve. Ai do të jetë përfundimtar dhe detyrues për të gjitha palët në mosmarrëveshje. Vendimi do t'i transmetohet palëve në mosmarrëveshje dhe sekretariatit, nga trupi gjykues i arbitrazhit. Sekretariati do t'u paraqesë informacionin e marrë, të gjitha Palëve të kësaj Konvente.

18. Çdo mosmarrëveshje, që mund të lindë midis palëve në lidhje me interpretimin ose ekzekutimin e vendimit, mund të paraqitet nga secila palë te trupi gjykues i arbitrazhit, i cili e ka bërë vendimin, ose në qoftë se ky i fundit nuk mund të gjendet më, e një trupi tjetër gjykues, të ngritur për këtë qëllim, në të njëjtën mënyrë si i pari.